

Of de schoonheid zich nu hoorbaar of zichtbaar openbaart dat doet er niet toe, wijl de ontvankelijkheid voor de schoonheid beteekent: het Eene herkennen in de verscheidenheid. Wanneer een zekere geesteshouding in een bepaalden vorm voor u waarneembaar wordt, hetzij door middel van het gehoor of door middel van het gezicht, dan hoort of aanschouwt gij uzelve. En deze ontmoeting van onszelve in het hoorbaar of zichtbaar uitgedrukte beeld is de werking die wij schoonheids-ontroering noemen.

Dit gaat op voor elken kunstvorm: voor de Literatuur, de Muziek, de Schilder-, Bouw- en Beeldhouwkunst; ja zelfs voor de Danskunst. Want zoodra een zekere danshouding een geesteshouding wordt, is de Schoonheid aanwezig en worden wij, indien wij het orgaan voor schoonheid bezitten, ontroerd.

Kunst ontstaat zoodra de *verandering* begint. Wanneer een schilder een appeltje schildert en dit appeltje begint te veranderen in de geesteshouding van den kunstenaar dan ontstaat Kunst. Het appeltje bekomt de hoedanigheden van den kunstenaarsgeest en deze verandering maakt dat het begrip „appel” in natuurlijken zin verdrongen wordt door het begrip „appel” in symbolischen zin. Dat gedeelte dus van den symbolischen appel, dat afwijkt van den natuurlijken appel, is de eenigste kunstwaarde van de schilderij. Het is de kunstwaarde, omdat het de ontroeringswaarde, de inhoud, is. De appel doet slechts dienst als vorm niet als inhoud. Wanneer een beschouwer alleen den appel — in natuurlijken zin — ziet, neemt hij slechts den vorm waar, niet den inhoud der schilderij.

Het spreekt dus vanzelf dat de kunstwaarde zal winnen met het afnemen der natuurwaarde, het begrip: appel.

Het is nu eigenaardig in de ontwikkeling der schilderkunst op te merken dat, hoe meer ruimte er in een schilderij gegeven wordt aan de ontroeringswaarde, des te minder ruimte blijft er over voor de natuurwaarde.

Wanneer Fra Angelico b.v. eene Maria schilderde, dan gevoelde hij dat deze figuur bij den toeschouwer niet in de eerste plaats het begrip „vrouw” moest te binnen brengen. De figuur van Maria was slechts de vorm, waarin Angelico zijn religieuze ontroering goot. Hoe meer